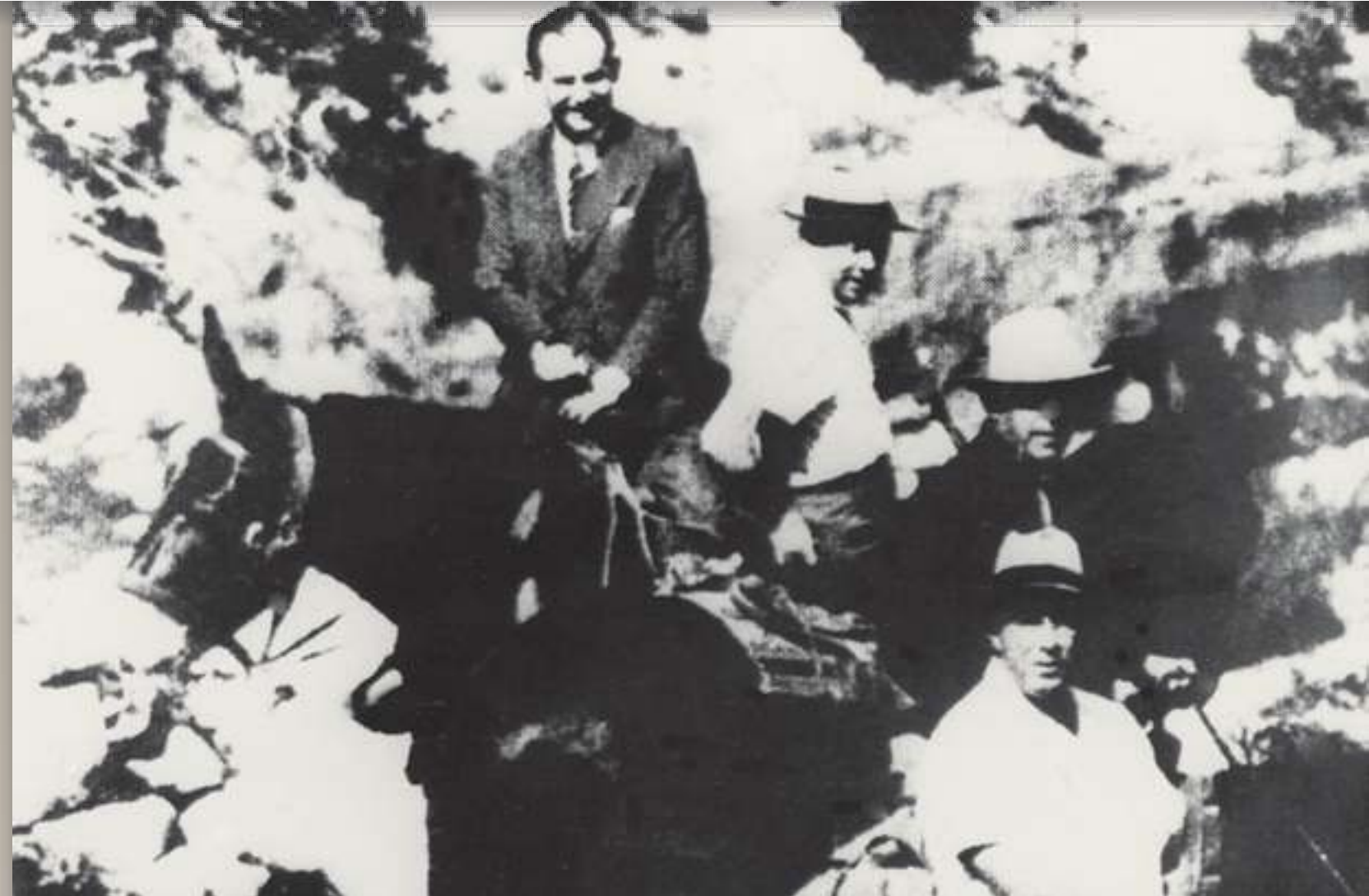

Neumann János habilitációra jelentkezik

Göttingen, a Georg-Augustus-Universität

Neumann János Los Alamosban, egy lovas túrán. Akkor is, ha teniszezett, vagy – mint a képen is, – lovagolt egyik kedvenc oxford-szürke ruháját viselve.

Princeton, az IAS

Neumann János, felesége Kövesi Marietta és leánya, Marina

Dán Klára, Neumann János és közöttük az ajándék kutya: Inverz, ugyanis a kutya megérkezésekor Neumann éppen mátrixok invertálásán dolgozott.

Neumann János és lánya, Marina

A FIATAL TUDÓS

A húszas években, egyetemi éveit követően, Neumann János Berlinbe és Göttingenbe, a tudományos világ két európai fővárosába igyekezett.

1927. november 27-én tanítási engedélyt kapott Berlinben, itt írta meg halmazelméleti és kvantummechanikai dolgozatait. Göttingenben David Hilbert irányította az Egyetem élénk tudományos életét. Ott dolgozott Max Born, James Franck, Paul Dirac, Werner Heisenberg, Pascual Jordan, Wolfgang Pauli, Wigner Jenő és Robert Oppenheimer, a Manhattan-terv későbbi vezetője.

1933-ban egy náci nevezte ki a Matematikai Intézet vezetőjévé, ezt követően az egyetemen kutató tudósok nagy része, főleg a zsidó származásúak Amerikába emigráltak.

Neumann 1930-ban járt először – vendég-előadóként – a Princetoni Egyetemen. 1931-ben – 28 éves korában – neveztek ki a matematika rendes tanárává. 1933-ban már a Princetoni Institute for Advanced Study matematika professzora is, itt dolgozott haláláig.

1930-ban házasságot kötött Kövesi Mariettával. 1935-ben született meg leányuk, Marina, asszonynevén Marina von Neumann Whitman, aki a Michigani Egyetemen közgazdaságtant és politológiát tanít.

1938-ban Neumann házassága felbomlott, elvált. Feleségül vette Dán Klárát, aki a Los Alamos-i számítógépprogramozóként dolgozott, de írt programokat az ENIAC és az IAS gépekre is.

Neumann a háború alatt csatlakozott a Manhattan-tervhez: a bomba felrobbantásának technikáját, az ún. impulsiót Neumann János ötlete alapján alakították ki.

THE YOUNG SCIENTIST

In the 1920s, after his university years, John von Neumann headed for Berlin and Göttingen, the two European capitals of world science.

On November 27, 1927 he obtained a teaching licence in Berlin. It was here that he wrote his papers on the theory of sets and quantum mechanics. In Göttingen, it was David Hilbert who directed the vibrant scientific life of the university. It was also here that Max Born, James Franck, Paul Dirac, Werner Heisenberg, Pascual Jordan, Robert Oppenheimer (who would later head the Manhattan project), Wolfgang Pauli and Eugene Wigner worked.

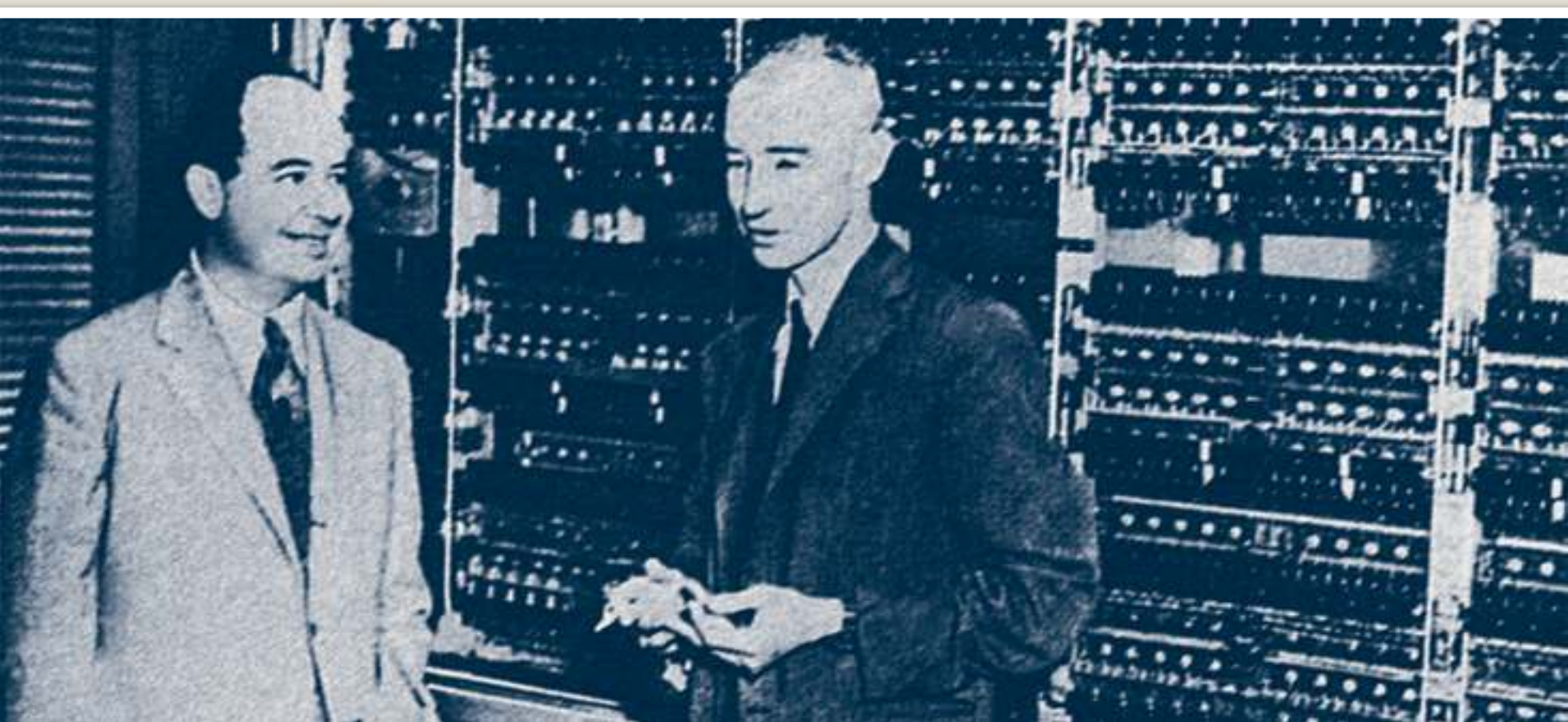
In 1933, a Nazi was nominated to head the Mathematical Institute, whereupon the majority of scientists doing research at the university, many of them Jewish, emigrated to America.

Von Neumann visited Princeton University in 1930 for the first time as a guest lecturer. In 1931, at the age of 28, he was appointed as a full professor of mathematics. In 1933, he also became professor of mathematics at the Princeton Institute for Advanced Study, where he worked until his death.

In 1930, he married Marietta Kövesi, and in 1935 their daughter Marina was born, (Marina von Neumann Whitman by her married name), who later taught economics and political sciences at Michigan University.

In 1938 von Neumann's marriage broke up, he divorced and married Klára Dán, who was working as a programmer of the Los Alamos computer centre, but who also wrote programmes for ENIAC and IAS computers.

During the war, von Neumann joined the Manhattan Project. His ideas were responsible for the development of the critical mass of uranium for the atomic bomb.

Neumann János és Robert Oppenheimer, a Manhattan-terv vezetője, később az IAS igazgatója 1952-ben az IAS számítógép előtt.